

Heinz Landon-Burgher

**Londense
Decamerone**

Inhoudsopgave

Een dag in London

- Ik hou van Londen (1.1)
- Politieke gesprekken (1.2)
- Côte d'Azur (1.3)
- Londense pubs (1.4)

Dag twee

- Het huis in East End (2.1)
- München (2.2)
- Theems - Terrassen (2.3)
- Tower (2.4)
- Weerzien na vele jaren (2.5)
- Een bijzondere familie (2.6)
- Vorbereidingen op de oorlog (2.7)
- Duitse realiteit (2.8)
- Politiek van de Secret Intelligence Service (2.9)
- Eerste militaire acties (2.10)
- Drôle de Guerre (2.11)
- Blitz (2.12)
- Franse regering in ballingschap (2.13)
- Na de oorlog (2.14)
- Scheiding (2.15)

Dag drie

- Boottocht op de Theems (3.1)
- Nancy Astor (3.2)
- Westminster Abbey (3.3)
- War Rooms (3.4)
- Kaartenkamers (3.5)
- Museum (3.6)
- Karikaturen (3.7)
- Schilderkunst (3.8)
- Uitspraken (3.9)
- Levenslijn (3.10)
- Boerenoorlog (3.11)
- De betekenis van de vrouw (3.12)
- Minister van Financiën (3.13)

Dag vier (4)

Dag vijf (5)

- St. Paul's (5.1)
- City of London (5.2)
- Temple Avenue (5.3)
- Begin van de luchtvaart (5.4)
- Leak (5.7)
- Speculatie (5.10)

Een dag in London

Ik hou van Londen (1.1)

Het is een onvergelykbare stad, waar geschiedenis alomtegenwoordig is.

Al op de eerste dag van mijn verblijf ging ik een wandeling maken in Hyde Park. Ik begon mijn wandeling bij Lancaster Gate, want daar in de buurt had ik een appartement gehuurd. De parken in Londen zijn oogstrelend. Het weelderige groen van het gazon, gezegend door het vochtige klimaat, ken ik alleen van de uitlopers in de Alpen. Hoewel de late herfst al was aangebroken, wemelde het park van joggers en sporters, bijna allemaal met blote benen omdat de temperaturen nog aan de milde kant waren.

De Londenaren zijn hondenliefhebbers in hart en nieren: uitlaten doen ze wel zes honden en tot drie aan elke hand. Van hondenpoep echter geen enkel spoor. Zo gedisciplineerd zijn de Engelsen. In tegenstelling tot de Fransen; zelfs in Zuid-Frankrijk aan de Côte d'Azur, loop je in de meest prestigieuze vakantieresorts van de ene hoop in de andere.

Het loof hing nog aan de bomen, vele struiken bloeiden en wilde cyclamen groeiden aan hun takken. Wandelend langs de indrukwekkende Italiaanse perken en zorgvuldig aangelegde meertjes, kwam ik uiteindelijk terecht bij de Speaker's Corner. Was ik maar fotograaf, ik had al deze schoonheden vastgelegd en gepubliceerd onder de titel

“Impressions from London.” Alles wat ik ooit op televisie heb gezien, verdween in het niets ten opzichte van de grootsheid die ik hier – in natura – heb beleefd.

Speaker's Corner

De man viel me onmiddellijk op. Hij stond bij een kleine groep mensen die luisterde naar een volledig getatoeëerde man en toekeken terwijl deze geleidelijk aan zijn kleren uittrok om alle tatoeages te tonen. Keer op keer schreeuwde hij “I'm a human being,” hoewel niemand dat feit daadwerkelijk in vraag stelde.

Ik moet de aandacht van deze opmerkelijke luisteraar hebben getrokken, want hij kwam naar me toe en sprak me direct aan. Niet met “Waar kom je vandaan?” of “Hoe heet je?,” hij wilde gewoon weten hoe ik het talent van de spreker beoordeelde. Eerlijk gezegd ben ik geen fan van tatoeages. Ik kan niet begrijpen hoe iemand zijn lichaam zo kan verknoeien. Over de opvoering zelf kon ik weinig zeggen. De getatoeëerde man sprak over de vier vrijheden die de mens toekomen volgens de Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt, en waarvoor de Amerikaanse soldaat naar de Tweede Wereldoorlog was getrokken.

Bohemians of Bigger London

De tot nog toe onbekende persoon die mij aansprak wist meer dan ik en vertelde me dat de tatoeages in de huid waren geëtst volgens de werken van de Amerikaanse schilder Norman Rockwell. Hij vertelde me ook dat de getatoeëerde man al jaren bezig was met deze opvoering en dat hij hem persoonlijk kende. Beiden behoorden tot een vrije groepering, de “Bohemians of Bigger London,” die af en toe samenwerkten en uitvoeringen en evenementen in cafés en pubs organiseerden.

De voornaamste rol van mijn nieuwe kennis was het vertellen van verhalen, anekdotes, moppen en bijzonder eigenaardige voorvallen. Hij was taalkundig erg begaafd, polyglot en kon dus in bijna alle talen zijn verhalen aan de man brengen. Dit verklaarde ook meteen zijn bijnaam "Tusitala - Duizend - Verhalen - Verteller." Een naam die de Samoanen ooit aan de schrijver van Schateiland gaven, die zijn gouden jaren in Samoa doorbracht.

Hyde Park

Al pratend kuierden we langs het Serpentine meer, gingen naar het Albert Memorial en het magnifieke Kensington Palace, ooit het verblijf van koningin Victoria - die haar naam gaf aan een heel tijdperk - en we liepen langs het Prinses Diana Memorial. We namen het Peter Pan Monument mee, waarna we weer aankwamen op mijn startpunt, Lancaster Gate. We waren echter zo verdiept in het gesprek dat we nog wat verder wandelden en uiteindelijk terug bij de Speaker's Corner belandden.

Politieke gesprekken (1.2)

Freedom from fear

Ons gesprek ging over de vier vrijheden. Vrijheid van meningsuiting, vrijheid van religie, vrijheid van wil, en de vierde vrijheid, vrijheid van angst. Deze vierde vrijheid was een belofte van de Amerikaanse president aan de mensheid om een wereld zonder angst te scheppen, zodra de vrede zou worden hersteld na de Tweede Wereldoorlog. Hij beloofde de wereld een Pax Americana in een tijd dat de Verenigde Staten nog niet eens ten oorlog waren getrokken. Het was een belofte dat er nooit meer oorlog zou zijn, de eeuwige vrede zou overheersen, Hitler zou worden geëlimineerd en plaats maken voor een wereldvrede onder

Amerikaans leiderschap. Hiervoor moesten de Verenigde Staten echter eerst aan de oorlog deelnemen.

Intrede van de oorlog

Churchill was ongeduldig om ten strijde te trekken. Engeland kon de oorlog niet kon verderzetten zonder Amerikaanse hulp na de nederlaag in Duinkerken en de capitulatie van Frankrijk. Het Amerikaanse volk voelde er intussen niets voor om opnieuw een oorlog zoals de Eerste Wereldoorlog mee te maken. Churchill wist echter dat Engeland geen Europese oorlog kon winnen, maar alleen kans zou maken met een wereldoorlog aan de zijde van de Verenigde Staten. Roosevelt had hem in 1932 al beloofd dat Duitsland zou worden vernietigd, en dit keer ook direct met de grond gelijk gemaakt zou worden.

Norman Rockwell

De Amerikaanse schilder schilderde een raadselachtig beeld om deze vierde vrijheid te illustreren. De getatoeëerde man droeg het op de borst, op de meest prominente plaats. Een jongetje en zijn zus liggen ziek naast elkaar in bed. De vader en moeder staan naast het bed en maken zich zorgen om de slapende kinderen.

Interpretatie

De bezorgde ouders zijn de twee wereldmachten *Uncle Sam* en *Britannia*. En net zoals de kinderen volledig vertrouwen op hun ouders, hoeft de globale samenleving ook niet bang te zijn voor deze twee wereldmachten. Ze zullen alle volkeren beschermen en bijstaan. Hiervoor moeten ze echter eerst worden ontwapend, zodat ze elkaar niet kunnen bevechten. Een ongewapende wereld zou geen oorlogen meer uitlokken en voorspoed en welzijn zouden uitsluitend worden gegarandeerd door de Verenigde Staten

en het Verenigd Koninkrijk. De ontwapening zou eerst Duitsland treffen “Nooit meer zal een Duitser een wapen in zijn hand houden.” En dan zou Japan zich onvoorwaardelijk moeten overgeven en al zijn militaire bewapening moeten opgeven. Geleidelijk aan zouden dan alle andere krachten worden gedemilitariseerd.

Handvest van de Verenigde Naties

Dit idee komt ook tot uiting in het ‘Handvest van de Verenigde Naties,’ het geesteskind van Churchill en Roosevelt uit 1941. Onder de grootste geheimhouding ontmoetten Churchill en Roosevelt elkaar van 9 tot 12 augustus 1941 op het Britse slagschip *HMS Prince of Wales* in Placenta Bay bij Newfoundland. Kort daarvoor was Hitler de Sovjet-Unie binnengevallen. De twee politici gingen ervan uit dat Hitler zou winnen, waarna ze het verzwakte Duitse leger met gemak zouden kunnen vernietigen. Hier kwam de hulp van de meest krachtige bewapening die een staat ooit heeft opgebouwd goed van pas. Roosevelt's opdracht om deze te ontwikkelen dateerde van 1932, om volgens de “regel van 10 jaar” in 1942 operationeel te zijn.

Hoofdstuk 8 zegt: “Wij zijn ervan overtuigd dat alle mensen ter wereld om praktische en morele redenen moeten afzien van het gebruik van wapengeweld. Aangezien er in de toekomst geen vrede kan worden gehandhaafd zolang aanvalswapens kunnen worden gebruikt voor aanvalsdoeleinden, achten wij het noodzakelijk om alle naties te ontwapenen om een duurzaam systeem van algemene veiligheid te creëren. We ondersteunen alle maatregelen om de onderdrukkende wapenlast van vredelievende volkeren te verlichten.”

Apolitiek

Ik kon alleen maar luisteren naar Houston. Hij vertelde me zoveel nieuwe dingen. Ikzelf was volledig apolitek opgevoed, net zoals mijn gehele generatie. Ik wist alleen dat er nooit een nieuwe oorlog zou komen nadat Hitler verslagen was. Daarvan was ik overtuigd. Het was ondenkbaar dat er een tweede keer zo'n gek als Hitler aan de macht zou komen, die de wereld zou kunnen onderdompelen in een oorlog van een dermate vernietigende aard. Hitler was een absoluut uniek fenomeen, dat was duidelijk. Al mijn klasgenoten dachten net zoals ik, en mijn leraren vertelden me precies hetzelfde.

Dat de Amerikanen ons nu onbaatzuchtig beschermden en de hele bewapeningslast op zich wilden nemen, vond ik erg genereus. Ik heb deze gedachten gedeeld met mijn nieuwe vriend. Hij deelde mijn mening niet helemaal. Dat doe ik inmiddels ook niet meer. "Nooit meer oorlog" - een lege belofte van zegevierende machten. Een laag vernis die hun honger naar de absolute wereldheerschappij verbloemde.

Droom en realiteit

Bovendien verliep de oorlog helemaal anders dan Churchill en Roosevelt hadden voorspeld. Het bolsjewisme werd niet uitgeroeid. In tegendeel: Stalin werd almaar sterker, en leek de winnaar van deze oorlog te worden. Het was Stalin die Berlijn binnenviel, en niet de Amerikanen of de Engelsen. Na de Russische bezetting van de bondshoofdstad gunde Stalin zijn evenknieën slechts enkele sectoren in het westen van de stad.

In de Stille Oceaan haalde Chiang Kai Check het niet tegen de Japanners, en de Verenigde Staten moesten zelf ingrijpen om de Japanners te verslaan. De generalissimus verloor het Chinese vasteland, dat door Stalins nieuwe bondgenoot Mao Zedong veroverd werd met zijn 'Lange Mars.' Het

bolsjewisme kreeg ook de overhand in het oosten. Nationaal China bleef alleen met het kleine eiland Taiwan - het voormalige Formosa - achter.

Twee nieuwe wereldmachten kwamen voort uit de oorlog. De Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk moesten de wereldheerschappij gaan delen, alsook hun vetorecht in de Verenigde Naties. Niet twee maar vier spelers hadden het nu voor het zeggen. Dit betekent dat de oorlog voor de overheersing voortgezet werd. Het ideaal van de eeuwige vrede bleef eenzaam achter.

Het enige resultaat van de oorlog was de totale vernietiging van Duitsland en Japan.

Operatie Ondenikbaar

Churchill beseftte het: "Ik heb het verkeerde varken geslacht," en hij wilde de oorlog een dag na het vredesverdrag in mei 1945 voortzetten. Hij liet de wapens van de meer dan 5 miljoen Duitse gevangenen verzamelen. Ze moesten opnieuw worden uitgedeeld om de oorlog met de Russen verder te zetten, samen met de Amerikanen en Britten. De Amerikaanse generaals deden simpelweg niet mee. De landing in Normandië en de gevechten in het Westen waren - ondanks de enorme materiële uitrusting - zwaarder en dodelijker dan verwacht. De oorlog kon zonder enige pauze niet worden voortgezet en het kwam nu tot een koude oorlog. In het Verre Oosten lagen de kaarten anders.

De ene oorlog na de andere

De oorlog in de Stille Oceaan, die was begonnen in Korea en waar de Verenigde Staten Chang Kai Check in 1936 hadden voorzien van geld en wapens om tegen Japan te vechten, ging de oorlog onverbiddelijk door. Toen de VS deze rijke

koloniën wilden bezetten nadat de Japanners waren verdreven, verzetten de Koreanen zich. Drie miljoen doden, allemaal Koreanen. Dat was de tol die de militaire operaties van de Amerikanen had geëist van het Koreaanse volk. Tot op heden is het noorden van Korea nog altijd niet veroverd. Er heerst nu een wapenstilstand die op elk moment kan worden verbroken. Een bijzonder gevaarlijke zaak, zoals tot op heden blijkt.

Daarna kwam Vietnam, dat niets voelde voor een overname door een Franse koloniale macht. De VS wilden hiervan handig gebruik maken om zelf hun heerschappij door te drukken. Ondanks de extreme gruweldaden, zoals de verachtelijke napalmbombardementen, was het niet genoeg om de Verenigde Staten een overwinning te bezorgen.

De interventie in Iran, de oorlog tegen Saddam Hoessein in Irak, Servië, Qadhafi in Libië, de bewapening van de oppositie in Syrië om een burgeroorlog uit te lokken, en meer dan 1200 militaire interventies hebben de Verenigde Staten op hun palmares. Dit was het resultaat van de belofte van een wereld zonder angst en het realiseren van de droom van eeuwige vrede. Je zou het kunnen verwoorden met Brecht: "De droom van vrede is nu niet langer een droom, maar rauwe werkelijkheid."

Côte d'Azur (1.3)

Herinnering

Door deze gesprekken leerden we elkaar verrassend snel kennen. Ik hoorde ook veel over zijn familie, over zijn kindertijd en jeugd. Dat hij al vroeg zijn eigen weg ging, tegen de wil van zijn ouders en tegen de familietraditie in, niet met studies in Oxford en een voor de hand liggende carrière, maar als een zwerver, een globetrotter en

uiteindelijk als freelanceschrijver. Als tiener kampeerde hij graag met vrienden aan de Franse kust van de Middellandse Zee. De herinneringen kwamen bij ons beiden op het water drijven. Zo herinnerden we ons dat we elkaar een aantal jaren na de Tweede Wereldoorlog al eerder hadden ontmoet op het strand voor de Negresco in Nice.

In die tijd was het strand nog bezaaid met kiezels, grof grind. Pas later werden er hopen zand naar het strand gebracht. Tegenwoordig zijn alle hotels en restaurants trouwens eigendom van rijke oliesjeiks. Hij was bij zijn vrienden, de mooie Cynthia, Douglas en Charles. Zijn voornaam was Houston. Ik werd toen opgenomen als Henry in dit klavertje vier. Ik was 16 jaar oud, twee jaar jonger dan mijn nieuwe vrienden, en vroeg me ernstig af of ik mijn burgerlijk bestaan achter me zou laten om met deze vier Londenaren rond de wereld te trekken.

Opgeleide middenklasse

Mijn cultureel overrijverige ouders bezochten het huis van de beroemde impressionist Auguste Renoir en het Grimaldi-paleis in Antibes, waar Picasso zijn beroemde schilderij 'La Joie de vivre' schilderde en alle andere plaatsen waar zoveel beroemde schilders hadden gewerkt. Ze wilden geen enkele van de beroemde musea en studio's van grote kunstenaars missen. Zuid-Frankrijk was, vooral na 1945, een paradijs voor schilders maar lang daarvoor hadden van Gogh en Gauguin in Arles al in de Provence geleefd.

Straatkunstenaars

Mijn vier vrienden waren niet geïnteresseerd in werken die anderen hadden gemaakt. Ze waren zelf kunstenaars. Charles ontwierp prachtige straattekeningen op de stoep. Meestal karikaturen van levende politieke grootheden.

Generaal de Gaulle met een enorme neus of Churchill als kleine dikzak met een sigaar. De geldstukken en het lof vlogen hem om de oren op de promenade.

Cynthia was getalenteerd met het penseel en opmerkelijk goed in portretteren. Ze zette haar kleine, wankel schildersezel op en er was haast geen voorbijganger die geen portret van haar kocht omdat ze gewoon zo leuk waren.

Douglas had een erg mooie stem en speelde uitstekend gitaar. Hij ging op de kademuur zitten en speelde de nieuwste meezingers van Edith Piaf, zoals 'Allez venez Milord.' Hij zong ook Engelse *shanties*:

My Bonny is over the ocean.
She drank gin. He drank rum.
I'll tell you they had lots of fun.

Zijn pet bleef nooit leeg.

Houston was taalkundig erg begaafd, hij vertelde de laatste moppen in het Italiaans, Frans, Engels en zelfs Duits - afhankelijk van het publiek dat zich om hem heen had verzameld. Het gelach waarvoor hij zorgde was altijd het luidst. Hoe hij foien wist te krijgen, ik weet het niet. Ik denk dat hij deed alsof hij een politieke vluchteling was, maar het zo grappig vertelde dat niemand hem geloofde.

Ongedwongen vakantie

Mijn vier Londense vrienden hadden hun tent ergens opgezet in een tuin van een peperdure vakantievilla die op dat moment niet bewoond was. Ze brachten de hele dag op het strand door. Wanneer ze honger hadden, telden ze hun Franse franken en gingen na of ze voldoende hadden voor een 'Vin du Postillion', een stokbrood, tomaten, druiven of

een beetje ham. Zo niet, dan begonnen ze te 'werken' op de Promenade des Anglais.

Het duurde nooit meer dan twintig minuten voordat de vier kunstenaars samen het geld voor een maaltijd hadden verzameld. Eerlijk gezegd denk ik dat ze allemaal briljant waren. Ik wilde met hen reizen als globetrotters en de hele wereld zien. Mijn deelname aan hun levensstijl was van korte duur omdat ik hen gewoonweg niet kon bijhouden. Ik was dan wel diegene die heel goede cijfers haalde op school. Maar dat was het dan ook wel zo'n beetje.

Afkomst

Ik ontdekte al snel meer over hun afkomst. Ze kwamen allemaal uit invloedrijke families. Cynthia was zelfs van adel. Haar moeder was hofdame in de Engelse koninklijke familie. Ze was familie van de Mitfords en daardoor verwant met Clementine Hozier, ook van adel én de vrouw van Churchill.

Douglas was verwant met de befaamde staatsman Hamilton, die eigenaar was van kasteel Dungavel in Schotland, een groot landgoed met eigen vliegveld. Rudolf Hess zou er zelfs landen in 1941.

Charles was verwant met Lord Halifax, de Engelse minister van Buitenlandse Zaken, die werd uitgenodigd om te jagen in het groteske Carinhall en de naam 'Halalifax' kreeg van Göring.

Houston was zelfs familie van de vooraanstaande familie Chamberlain, die veel grote politici heeft voortgebracht. Minister-president Neville Chamberlain schopte het zelfs tot premier. Geen wonder dat deze vier vagebonden uitzonderlijker waren dan normale mensen.

Kunstenaars op leeftijd

Houston had nog steeds een relatie met deze vrienden, ze woonden in Londen, net zoals hij. Nog niet zo lang geleden hadden Cynthia en Charles een straattekening gemaakt op Trafalgar Square, wat hen zelfs een rechtszaak opleverde. Ze hadden nu een vast inkomen en werkten als illustrators van boeken.

Douglas had financieel minder succes met zijn 'Concert voor hobo en twaalf typemachines.' Hij maakte nog steeds straatmuziek en verdiende iets bij als entertainer in cafés en pubs.

Houston voelde zich een schrijver, zonder ooit iets echt te hebben verwezenlijkt. Hij plande een groot werk: duizend jaar wereldgeschiedenis in duizend korte verhalen. De vier waren echt niet slecht, maar zonder de steun en het erfgoed van hun rijke families hadden ze hun levensstijl op latere leeftijd nooit kunnen behouden. Ze hadden ervoor moeten werken, net zoals ik.

Dat onze wegen elkaar kruisten, eerst in Nice en vandaag weer met Houston aan de Speaker's Corner, was puur toeval. Dat hieruit een blijvende vriendschap en samenwerking voortvloeide, was het lot.

Londense pubs (1.4)

The Swan

Het was tijd om een biertje te drinken. We gingen naar 'The Swan,' een bruisende en traditionele pub aan de overkant van de straat en Houston's stamcafé. De houten banken en tafels in de voortuin waren leeg. Het was te guur om buiten te zitten, maar binnen zat het behoorlijk vol. We vonden een lege tafel, net rechts van de voordeur. Er was een grote tafel met collega's die samen middagspauze hielden. Ze haalden

hilarische grappen uit. Toen de buurman een tafel verder even niet keek, werd zijn volle glas verwisseld met een leeg glas, of als iemand even zijn plekje verliet, knoopten ze de mouwen van zijn jasje aan zijn stoel, en noem maar op. Ik realiseerde mij dat die Engelsen toch wel het beste haalden uit hun werkdag. Het interieur was opgebouwd uit gezellige hoekjes en typische verhoginkjes met balkons. Halverwege de trap was er een tafel met tien tot twaalf vrouwen, verdiept in gezelschapsspelletjes. Ze leken erg geëmancipeerd en hoefden duidelijk niet te koken voor hun mannen.

How to get a beer

Ik stoorde me een beetje aan de ober, die een paar keer langs ons liep zonder om te kijken, totdat mijn nieuwe vriend me uitlegde dat je in pubs het bier zelf moest halen. Ik ging dus naar de bar, waar keuze was uit verschillende vers getapte bieren van het vat. Houston gaf me duidelijke instructies: "Breng me een biertje uit het vierde vat." Het bier moest meteen worden betaald want in een stad als Londen kon je wel vergeten om later je biertjes even af te rekenen. Eigenlijk best praktisch. Geen problemen met achterstallige betalingen.

Fish & chips

Van drinken krijg je honger, dus stelde Houston voor om 'fish and chips' te eten. Ook dat moest worden besteld aan de bar en meteen worden betaald. Ik stond op het punt Houston uit te nodigen, maar merkte dat ik lichtelijk geïrriteerd raakte door het gemak waarmee hij mij liet betalen voor zijn portie. De vis, een verse kabeljauwfilet, smaakte erg goed. De chips waren vergelijkbaar met gewone friet, maar dan wat breder. Ze waren echt lekker - de perfecte balans tussen knapperig en zacht. Mijn

bestelling had een nummer dat ik op een vlaggetje mee had gekregen en nu op tafel stond. De ober was er vliegensvlug, met op zijn dienblad een vlaggetje met hetzelfde nummer. Dat ging behoorlijk vlot. Ik stelde opnieuw vast hoe praktisch die Engelsen wel zijn. Eetpiraten kregen gewoon geen kans.

Fouquet's

In Londen had me nooit kunnen gebeuren wat me overkwam in Fouquet's in Parijs. Een eervolle oudere man had me benaderd op de stoep voor het restaurant – ik was toen een ‘arme student’ – of hij me mocht uitnodigen. Ik was verrast maar ging graag op zijn gulle aanbod in. We aten uitgebreid in het chique restaurant, totdat de vrijgeveige heer naar het toilet moest en nooit meer terugkwam, zodat ik geen andere keuze had dan de volledige rekening te betalen.

Galg

Voordat Houston en ik de Swan verlieten, vroeg Houston me: “Wist je trouwens dat vierhonderd jaar geleden, op deze plaats, ter dood veroordeelden hun galgenmaal kregen?” De galg stond op de tegenoverliggende straatkant, precies op de plek waar vandaag Speaker's Corner staat.

Vreemd hoe zo'n plek dramatisch van functie kan veranderen. Waar mensen zich ooit haasten om het laatste benengetrappel van een opgehangen vrouw te zien, lachen ze vandaag om de verwarde toespraken en de vrijwillige opvoeringen van voornamelijk psychopathische persoonlijkheden. Vreemd, de ‘genius loci’ blijft op de of andere manier rondwaren.

Omdat Houston zoveel afwist van de Engelse geschiedenis en zijn geboorteplaats zo goed kende, vroeg ik hem om me

alle oude, traditionele pubs te laten zien. Het volledige programma. We hadden allebei tijd, ik had mijn professionele leven achter me, mijn kinderen waren het huis uit en Houston was zijn leven lang vrijgezel gebleven.

Dag twee

Het huis in East End (2.1)

Paddington Station

De volgende dag was het plan dat ik hem thuis in East End zou bezoeken. Toen ik de volgende ochtend vertrok, had ik natuurlijk niet gedacht aan de ochtendspits. Ik wilde gewoon vanuit Paddington Station vertrekken, maar het perron was al zo afgeladen vol dat in de trein zelf raken vanaf het begin hopeloos was. Ik besloot eerst op een van de bankjes te gaan zitten en de drukte voorbij te laten gaan.

De treinen kwamen om de twee minuten aan. Van achteren duwden de mensen die vooraan stonden in de wagens tot ze zo vol waren dat er geen speld meer tussen was te krijgen. Bij de volgende trein herhaalde het spektakel zich. Fascinerend. Voor mij dan toch, niet voor die arme mensen die er elke dag door moesten!

Ik moest ooit in die trein zien te geraken. Door een massa passagiers die het uitzicht blokkeerden zag ik aan de zijkanten bovenaan in de wagon foto's van de schuilplaatsen en behulpzame vrouwen die koffie en cake brachten naar gevluchte mensen. Het waren herinneringen aan de eerste Duitse luchtaanvallen op Londen. Ook hier weer een historisch bewustzijn dat leeft. In geen enkele Duitse stad heb ik herinneringen aan bombardementen gezien, hoewel het leed minstens even groot was geweest.

Eindelijk arriveerde ik in East End en vond al snel het huis dat Houston me had beschreven. East End is nu een hippe, rijke kunstenaarswijk, maar ooit was het de armste buurt van Londen. Het huis van Houston dateert uit de tijd dat er arme dokwerkers woonden.

Archieven, notities, manuscripten

Hij was nog steeds druk bezig om orde te scheppen in de chaos van zijn boekenkamer. Een typische drang als er 'bezoek' komt. "Orde is altijd een beetje moeilijk geweest voor me," zei hij over zijn opruimactie, "dat is waarschijnlijk ook de reden waarom mijn plan om al mijn verzamelde verhalen in de juiste vorm te brengen tot nu toe mislukt was". Een gigantisch ijverwerk. Een van de grotere dichters zei: 'Een genie heeft 5% talent en 90% ijver'. Ik heb misschien wel het 5% talent, maar de 90% ijver ontbreekt duidelijk."

Begroeting

Eerst wilden we onze hernieuwde kennismaking vieren met een keurig glas wijn. Houston had, naast de geliefde Port en Sherry, ook droge witte wijnen in zijn kelder. Uit Californië, Chili en Australië. Hij was een wereldreiziger en het ontbrak hem ook bij wijn niet aan kennis. Ik voelde me lekker in mijn vel en hij genoot er zichtbaar van om zijn schrijfproblemen met iemand te bespreken.

Het noodlottige jaar 1932

Het begin van mijn verhalencollectie zal worden gevormd door het noodlottige jaar 1932 en de gebeurtenissen worden zowel voorwaarts als achterwaarts. In hoeverre hij dit jaar als cruciaal vertrekpunt had gekozen, wilde ik weten. Voor mij had dit jaar geen bijzonder symbolische kracht. Hij zag het als een keerpunt in de Amerikaanse